

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația :
CLUJ,
Strada Iuliu Maniu Nr. 31

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Abonament: 300 Lei la an

Redactor responsabil :
Protoiereu DUMITRU ANTAL

LEGEA CULTELOR

Din Gherla — auziți oameni buni din Gherla — se trag clopotele într'o dungă. E mare prăpăd și să cerș credincioșilor uniți să sară întru apărare. Tulumbele le mișcă dela centru, părintele Bojor și dl dr Mălai — icoanele dela sf. Mănăstire Nicula le poartă ceilalți membrii ai clerului unit cu Roma — strigătul e mai mult o chilălăială de bălcu — ca să atragă mila asupra nefericitei uniții, care ne-a desbinat poporul în două. Ca să vadă publicul ce sens pot avea telegramele, către Regentă, Ministrul-președinte și deputatul Tripon (aha — dl Tripon — alesul uniților, de ce nu către părintele Bilțiu și Popa Man?) Publicăm după „Telegraful Român“ următoarele date:

În țara noastră sunt în total cam 14 milioane ortodocși (cu sârbi cu tot deci 75%) și cam 4 milioane alte confesiuni (25%) dintre cari cam 1.200.000 sunt greco-catolici români (uniți), deci proporția între ortodocși și uniți este de 11 la 1. Ce ar fi mai natural, ca Statul ținând seamă de situația materială a diferitelor culte, să acorde ajutorul în proporția numărului sufletelor, ceace ar fi just și echitabil și în conformitate cu principiul exprimat în art. 1, care asigură tuturor cultelor „o deoptrivă libertate și protecțiune“.

După statisticele oficiale, din proprietățile bisericii, la ortodocșii români din Mitropolia Ardealului revine câte un jugăr de pământ la fiecare 1777 suflete, pe când la uniți câte un jugăr la fiecare 7 suflete. Biserica unită are deci în proporția numerică de 253 de ori mai multă avere decât biserica ortodoxă.

La catolicii latini vine un jugăr la 6 suflete. Reforma agrară a schimbat întrucâtva

aceasta proporție, însă nu în favorul bisericii ortodoxe. Cu toată averea imensă ce o au biserica unită și celelalte biserici minoritare, ele sunt sprijinite cu sume mult mai mari decât biserica ortodoxă.

Bugetul întreg al Ministerului cultelor și artelor pe 1928 este de 1,295.976.000 lei, care se repartizează astfel: Cheltueli materiale și personale ale Ministerului (5%) 69.488.544 lei. Cheltuelile ptu arte (11%) 148.822.890 lei. Biserica ortodoxă (61%) 776.754.454 lei. Bisericile minoritare (inclusiv biserica unită, 23%) 800.910.112 lei.

Din această sumă revine bisericii unite suma de 125.774.771 lei, cam 6·2 parte în loc să primească a unsprezecea parte din bugetul bisericii ortodoxe, conform proporției numerice a ei, abstrăgând dela averea considerabilă ce o are, ceace constituie o mare nedreptate.

Dacă vom analiza mai de aproape cifrele singuratice din buget, vom vedea și mai evident tratamentul mașter al bisericii ortodoxe.

Bisericile minoritare (inclusiv biserica unită) deși numără cel mult 25% din populația țării, primesc 39% din cât primește biserica ortodoxă, deci un plus de 14%, — cu toate averile mari ce le au.

O și mai mare nedreptate se face cu preoții penzionați, văduvele și orfanii de preoți. Pe când celot din vechiul regat li se dau 100.000 (una sută mii) lei, pentru biserica unită 700.000 lei, deci de 7 ori atâta. Penzionarii din Ardeal ai bisericii ortodoxe abia primesc suma de 500.000 lei.

Pentru înființarea de 40 parohii noi ortodoxe se dau 225.000 lei iar pentru înființarea alor 10 parohii unite se dau 206.400 lei, deci pe când pentru înființarea unei parohii ortodoxe se dau 5062·50 lei, pentru înființarea unei parohii unite se dau

20.640 —, deci *de 4 ori atâta*, — cu toate că biserica unită are sute de parohii cu mai puțin de 100 suflete — chiar și cu 10—20 suflete. Statul sprijinește în forma aceasta înființarea de noi parohii în detrimentul bisericii ortodoxe și plătește salarii preoților, cari nu au decât 10—20 credincioși, la fel ca și celorlalți.

Nu protestați, domnilor uniți, pentru această „egalitate“ de tratament ce se face bisericii unite față de biserica ortodoxă? Ce nedreptate strigătoare la ceriu!

Un ordin ministerial dispune, ca fiecare protopresbiterat să aibă cel puțin 20 parohii. Față de acest ordin biserica ort. s'a supus, biserica unită însă nu, căci avem și azi protopresbiterate cu 7—10 parohii între cari protopresbiteratul unit al Geoagiului are abia 8 parohii, cu abia 1200 suflete, și câte vor mai fi încă la fel. — Statul plătește în Ardeal la 2½ milioane ortodocși 37 asesori consistoriali, iar la uniți 28 de asesori (canonici) și 17 canonici romano-catolici.

În aceeași proporție nedreaptă se dau și ajutoarele pentru zidirea de biserici și case parohiale în comunele rurale și urbane (*a șaptea parte*) și burse pentru străinătate pe seama studenților în teologie (*a 6-sea parte*).

Pentru întreținerea studenților dela Academile teologice și seminariile din Ardeal, pentru ortodocși se dă nutremânt abia la 310 studenți bursieri, — pe când la uniți la 368 studenți, între cari la Blaj de pildă sunt mulți fără pregătirea necesară. Deși pentru Academia teologică din Sibiu s'a cerut nutrimenul la 110 studenți, Ministerul nu a luat în buget decât pentru 85 studenți. La Cluj s'a cerut pentru 80 studenți și s'a dat pentru 60. Aceasta s'a făcut de sigur ca să ajungă mai mult pentru studenții uniți, căci altă explicație nu putem afla.

Dacă judecăm, pe baza cifrelor din buget — sprijinul ce-l dă Statul diferitelor nevoi arzătoare ale bisericii ortodoxe, putem constata cu durere, că acest sprijin nu este nici pe departe mulțumitor, și cu un astfel de tratament, — mult inferior celorlalte biserici minoritare, — nu va putea satisface îndatoririlor sale mărețe și salutare pentru viitorul neamului nostru.

Așa de ex. pentru procurarea de cărți rituale, icoane etc. se ia suma de 250.000 lei, pentru vase sacre, ornate bis. etc. tot atâta, pentru opere pastorale și de propagandă religioasă, culturală, pentru conferențieri abia 1 milion.

De cinci ani încoace în buget s'au luat aceleași sume pentru trebuințele bisericii ortodoxe. Pe când bugetul întreg al Ministerului Cultelor și Artelor s'a duplicat în ultimii 4 ani, sumele alocate bisericii ortodoxe au rămas aceleași, afară bine înțeles de salarii și acelea cu reduceri.

Și dacă te întrebi cum se poate aceasta, nu poți afla nici o justificare. Rugăm în special pe clarissimi uniți și pe frații ortodocși dela „Cuvântul“, cari s'au făcut apărătorii lor, — să ne spună dacă această tratare din partea Statului este justă și echitabilă prin sprijinirea bisericilor minoritare în detrimentul majorității zdrobitoare a cetățenilor, din contribuțiile cărora se sprijinesc acele biserici cu averi considerabile și cu tendințe mai mult sau mai puțin centrifugale.

Potrivit articolului 1 din proiectul legii cultelor — libertatea se acordă bisericii ortodoxe „dominante“, dar protecțiunea se acordă mai mult bisericilor minoritare.

Știm din capul locului — că clarissimi dela „Unirea“ vor tăcea chitic — căci le convine situația, însă cum ar sbiera ca din gură de șarpe, dacă situația ar fi inversă — ba ar fi în stare să amenințe și cu Liga Națiunilor. — Dar așa tac — și beneficiază de avantajile ce le-au smuls prin abilitatea lor iesuitică și în urma slăbiciunii și hai să-i zicem „neorientări“. a celor dela Ministerul Cultelor.

Actualul domn Ministru al Cultelor Al. Lapedatu, profesor universitar și apreciat istoric, care cunoaște atât de bine situația precară a bisericii ortodoxe, nu crede oare, că ar fi bine să înceteze această nedreptate? Cred, că nu e rău să reamintim cuvintele ce le-a spus în anul 1923 cu ocaziunea unei recepțiuni din Cluj, — și că așteptăm să-și împlinească promisiunile, mai ales că-i stă în putință. „Trebuie să țineți seamă — a declarat dl. Ministru — că biserica ortodoxă română din Ardeal se găsește, pe urma regimului vitreg, în multe privințe în situații inferioare bisericilor mi-

noritare și că este de datoria noastră, să lucrăm în deosebi pentru ridicarea nivelului acesteia“.

Am dori, ca On Ministru al Cultelor să facă un astfel de buget, care să nu producă impresia că se protejează catolicismul și celelalte culte minoritare în detrimentul bisericii „dominante“ ortodoxe, cum durere se face astăzi, din motive de politică mărunță și cochetărie cu Roma, — care moare de dragul nostru. N.“

Cinstirea sf. icoane

(Dumineca Ortodoxiei)

O luptă înverșunată și sângeroasă a bântuit acum vr'o 1100 de ani Biserica noastră creștină. Câțiva răzvrățiți dintre creștini au început să cârtească împotriva unui uz practicat în biserică: *cinstirea sf. icoane*. Ziceau acești rebeli că „cinstirea și sărutarea sf. icoane înseamnă că te închini la chipuri cioplite ca și păgânii“ și astfel icoanele trebuie să fie scoase din casele și bisericile creștinilor. Înzădar li se spunea acestor rătăciți, că doar cinstind sf. icoane, nu se cinstește nici lemnul și nici zugrăveala, ci numai persoana sfântului care e închipuit pe icoană. Ei n'au voit să înțeleagă și au pornit luptă.

Mai bine de 100 de ani a ținut această pătimașă luptă, care a făcut să se verse mult sânge de creștin. Iar biruința a rămas pe partea luptătorilor pentru dreapta credință. Astfel că în zilele împărătesei Teodora și-a fiului ei Mihail, în Dumineca I-a a Postului-mare din anul 842, s'au așezat iarăși sf. icoane, cu mare pompă, prin biserică, la locul de cinste.

Biserica în amintirea aceluia mare eveniment a luat hotărîrea, ca această Duminecă să se numească a „ortodoxiei“ și să se prăznuiască pentru toate timpurile ca o zi de mare și strălucită sărbătoare. Ortodoxia sau dreapta credință a fost biruit asupra rătăcirii sau necredinții!

Au trecut de atunci veacuri de-arândul și luptă n'a mai fost pe acest teren. Se ridică însă iarăși rătăciți de felul acesta în zilele noastre. Cu sudoare și sânge au luptat vrednicii noștri străbuni pentru apărarea acestor sfinte odoare; și n'am avea

oare păcat nespus dacă ne-am arăta nepăsători, față de ceea ce au ținut de sfântă datorie să apere cu atâtea jertfe și statornicie în credință?

Lupta noastră nu va fi sângeroasă; dar ea este grea și trebuie să fie dusă conștiincios și cu multă stăruință.

Cinstirea sf. icoane este adânc săpată în sufletele curate, este strâns legată de viața religioasă a omului. Ea datează acum din timpurile străvechi, când însuș Tatăl cel Ceresc a binevoit să se descopere pe Sine oamenilor, ca Dumnezeu adevărat. Astfel porunci odinioară prorocului Moisi, zicându-i: „*Fă doi heruvimi de aur, cu aripile întinse și așază-i față în față la amândouă capetele „milostivitorului“.....* „și acolo“, zice mai departe Dumnezeu, „*mă voiu întruni cu tine și voiu vorbi cu tine de pe „milostivitor“, din mijlocul celor doi heruvimi, cei de deasupra chivotului mărturiei“.....*“) Dumnezeu însuș a iubit și iubeste locașurile împodobite cu icoane sfinte și primește cu drag lauda ce i se aduce în fața lor.

Ca o carte sfântă, pururea deschisă și pentru ochii aceluia cari nu știu citi, sf. icoane ne aduc aminte de Dumnezeu, de sfinți, de fericirea raiului pentru cei buni, ca și de muncile și chinurile iadului pentru cei răi, cu un cuvânt despre tot ce ne putem face o închipuire și stă în legătură cu neprihănită noastră credință în Dumnezeu și cele sfinte.

Ademenirile lumii prin sunet, prin cântece, prin cuvinte dulci ne chiamă și ne amăgesc la ispită și păcat, icoanele creștine însă cu blânda lor tăcere ne înalță spre Dumnezeu, spre calea fericirii fără de sfârșit. Când apăsați de grijile zilnice și amăriți de răutatea oamenilor ne ridicăm puțin ochii spre sfintele icoane și privim câteva clipe cu evlavie la chipul sfântului înfățișat pe ele, simțim o ușurare plăcută în suflet, ni se pare că trăim în altă lume mai bună, mai sfântă, mai curată.

Nobilul Don Diego d'Alcala din Spania, un mare viteaz în războaie, a căzut în disgrăția stăpânului și într'o bună zi a fost aruncat în temniță, osândit pentru toată viața. Singurătatea și urâtul au început să-l chinuie; de nicăiri nu-i licărea vr'o rază

) II Moisi, 22-25.

de speranță. Dar iată că într'o zi unul din paznici îl surprinde pe nobil îngenunchi la rugăciune. În culmea deznădejzii l-a fost cuprins un dor fierbinte de evlavie, necunoscută lui până atunci. Ba, i-a cerut paznicului și un instrument cu care să poată desemna pe perețele închisorii chipul îndurerat al lui Isus pe cruce. . . . „Căci, — a zis Don Diego către paznic, — chipul suferind al Mântuitorului atât de puternic mi-a străbătut sufletul, încât m'am hotărît să-l înfățișez pe această piatră, să-l văd neîncetat înaintea ochilor, să am cu cine mă mângâia. Îmi va părea că mă privește atât de duios și plin de răbdare dela locul Său de suferință, încât mă voi simți fericit ca și El de și zac pe piatra rece și întunecată a temniței“.¹⁾

În culmea evlaviei, sufletul chinuit al acestui osândit, a simțit ne-oia să-și înfățișeze chipul Domnului pentru a-l simți aproape! Câte alteilde de felul acesta nu s'ar mai putea aduce?!

Totuși se găsesc mulți rătăciți, fie că se chiamă adventiști, fie că se chiamă bap-tiști, sau își zic nazarei sau pocăiți, ori își iau chiar numele de studenți în biblie, cari, în zilele noastre, pe lângă alte așezăminte ale bisericii noastre strămoșești mai hulesc și sf. icoane. Susțin acești sectari că numai ei urmăresc și propagă adevărul; numai credincioșii cari ascultă de glasul lor se vor mântui! Acești rătăciți ne apar însă întocmai ca și când ar veni un locuitor de prin Africa și ar încerca să ne vorbească astfel nouă cari trăim în această parte de pământ luminat al Europei: Voi nu cunoașteți adevărul; ați clădit orașe și case frumoase, drumuri de fier, mașini de zburat și altele. Dar toate acestea nu sunt bune, pentru că vă călcați unii pe alții pe străzi, vă nenorociți cu trenul, muriți prin fabrici sau zburând prin aer; întoarceți-vă mai bine la viața cea dela început, care mai dăinuiește încă și azi la noi în Africa; aceea este cea adevărată.²⁾ Omul să trăiască așa după cum îi dă firea, căci așa a lăsat Dumnezeu!

Cam în acest fel vin să ne vorbească rătăciții zilelor noastre și de așezămintele sfinte ale Bisericii. Cam pentru aceleași

neroade motive ar voi să le distrugă și să le desrădăcineze din sufletele credincioșilor noștri.

Dar precum Biserica a ieșit biruitoare dintr'atâtea lupte grele, fiind călăuzită de sprijinul Mântuitorului, care a întemeiat-o, va ieși biruitoare și astăzi din dușmăniile mărunte cari o pândesc și o înconjoară. Sfintele ei icoane, de cari cu vr'o 1100 de ani în urmă nu încăpeau câțiva răzvrățiți, au ajuns la cinstea și strălucirea cuvenită. Cu foc și sabie s'au fost năpustit dușmanii asupra lor să le piardă, dar prigonitorii au pierit și icoanele întru numele Căruia au fost plăzmuite, la cinste și slavă au fost și vor rămânea înălțate.

Icoanele nu sunt idoli sau chipuri cioplite. Închinarea la idoli îndepărtează de Dumnezeu, pe când închinarea și cinstirea sf. icoane ne va apropia pururea de El.

I. V.

Secta unitară din Transilvania.

Expunere istorică și combatere din punct de vedere dogmatic ortodox.

(Teză de licență.)

de A. GLIGA.

XI.

Venerarea Îngerilor, Sfinților și a moaștelor.

Unitarii afară de unul Dumnezeu unipersonal, nu au alt obiect de închinare. Ei nu pot chema într'ajutor în rugăciunile lor nici îngerii dar nici sfinții. Rugăciunea către îngeri și sfinți este, după ei, nefolositoare și zădarnică pentru că ei nu sunt nici examinatorii inimelor omenești, nici omni-prezenți, pentru a le auzi rugăciunile rostite în depărtare. Nici Dumnezeu nu ar fi admitând pe îngeri și sfinți de intermediari, pentru că aceasta ar detrage mult din atotputința și atotștiința Sa. Singura mijlocire a lui Isus, între noi și Dumnezeu, este prea îndestulitoare, încât nu se simte necesitate de-a avea și alți mijlocitori.

Biserica noastră din contră preamărește și onorează pe îngeri și sfinți, mărirea și onoarea ce o arătăm acestora, o arătăm lui Dumnezeu, căruia i-au servit și și-au sacrificat toată viața lor. Onoarea aceasta se numește „dulia“ și nu trebuie confundată cu „latria“. Biserica a introdus anumite

¹⁾ Dr. G. Comșa, Pentru neam și lege, p. 8.

²⁾ După Förster, Cartea vieții, p. 104.

sărbători în onoarea sfinților. Onorarea lor se amintește deja în constituțiile apostolice. E cunoscut apoi cazul lui Policarp despre care biserica din Smirna ne spune următoarele: „Noi am strâns osemintele lui ca un odor, mai scump decât aurul și decât pietrele scumpe și le-am așezat acolo unde se cuvine; aici ne vom aduna cu bucurie și Domnul ne va da nouă să serbăm ziua nașterii lui celei martirice spre amintirea învingerii sale și spre întărirea altor luptători“. (Apud Euseb. hist. ecles. IV.) Amintim apoi și zidirea bisericilor din trecut pe mormintele martirilor și astăzi închinarea lor unui sfânt către care populația manifestă un mai mare respect.

Unitarii nu onorează moaștele sfinților mai mult decât osemintele altor oameni, față de cari au doar datorința de ale îngropa.

*

Biserica creștină onorează aceste moaște ținându-le acolo unde se cuvine. Astfel de moaște există multe în Rusia și sunt unele și la noi. Augustin istorisește despre multe minuni cari s'au făcut prin moaștele sf. martir Ștefan, etc.

Un caz avem chiar în Vechiul Testament, când atingându-se un mort de oasele profetului Eliseu a înviat îndată.

Unitarii resping la fel cu protestanții, icoanele din case și biserici, deși sinodul VII ecumenic a decis contrariul.

Noi onorăm și icoanele cu închinare respectuoasă (dulia) și le sărutăm. Facem însă totdeauna deosebirea între închinarea dumnezeiască și închinarea icoanelor. Și apoi onorarea aceasta a icoanelor trece la prototip și cel ce se închină icoanei și crucii cari să ne aducă aminte de Dumnezeu și de sfinți. Sfinții părinți mărturisesc că și primii creștini aveau icoane și se închinau lor aducându-și însă totdeauna aminte de cel ce reprezenta.

În V. Testament Moisi, după porunca lui Dumnezeu, face sicriul legii și-l așează în sfânta sfintelor. Tot la porunca lui Dumnezeu face și pe cei doi cheruvimi.

Sfintele Taine

Unitarii vorbesc numai despre două taine — botez și eucharistie — la cari și țin, fiind instituite de Isus pentru scopuri sfinte.

Materia botezului este și la ei apa naturală sfințită. Recunosc că obiceiul ortodox de a afunda la botez este mai corect, însă din motive practice au introdus stropirea. Ei spun, că Isus nu a prescris cu privire la botez nici o formulă și nu a fixat-o cu expresii anumite. A poruncit de fapt ca botezul să se facă în numele Tatălui, Fiului și sf. Duh (Mt. 28, 19) însă nu e recomandat rostirea acestor cuvinte, ci esența ei, ca cei ce se botează să se introducă în știința dată de Tatăl prin Fiul și întărită prin puterea sf. Duh.

Noi susținem că prin cuvintele dela Mt. 28, 10, Isus nu numai că a instituit taina botezului dar a prescris apriat și cuvintele însoțitoare, fără de cari nici nu ar fi valabil botezul. Augustin ne spune în Pract. 80 asupra lui Ioan „detrahe verbum, quid est aqua, nisi aqua? accedit verbum et elementum et fit sacramentum“.

A doua taină este euharistia având ca materie pâine și vin, dacă însă într'un ținut oarecare nu s'ar afla de acestea, atunci materia se poate schimba cu acel nutremânt, cu care se hrănesc acei oameni. Pâine folosesc atât dospită cât și nedospită; lucrul principal e să se poată frânge și să fie nutritivă. Vinul e nutritor dar înviorază și sufletul, deci dacă nu se amestecă cu apă va fi și mai asemănător beuturii sufletești (lelki ital). Euharistia se ia sub ambele forme, pentru că Isus a spus apriat: Luați mâncăți... și beți... căci una fără alta e imposibilă.

În partea internă a acestei taine este însă deosebirea. Unitarii se țin de rățacirea lui Zwingli, zicând că pâinea și vinul sunt numai simboale sau semne ale corpului și sângelui lui Christos, fără a se produce o transformare reală. Ei spun că trupul și sângele Lui, în înțeles restrâns nu se poate lua, nici sufletește și nici trupește.

Deși se simbolizează în euharistie prin pâine și vin — trupul și sângele lui Isus, — cu toate acestea zic ei, nu mâncăm trupul și sângele lui, aceste fiind niște lucruri cu totul deosebite unele de altele.

Amintirea morții lui Isus se serbează numai la Cina de taină; moartea lui, o luăm însă cu credință înainte și după cină. Întrebându-se dacă transubstanțierea e posibilă, răspund că nu.

Trupește nu se poate mânca trupul lui Isus, pentrucă acela este în ceriuri. Fiecare om știe doar, cu ajutorul simțurilor sale, că mănâncă astfel de substanță, în cari sunt cuprinse toate proprietățile caracteristice ale pâinii și nici simțurile și nici chiar sf. Scriptură nu ne spun că ar fi acolo trupul și sângele lui Isus. Chiar după rostirea cuvintelor "...acesta este trupul meu..." pâinea tot pâine rămâne.

Scopul euharistiei după ei este următorul:

- a) Amintirea morții sângeroase a lui Isus.
- b) Simbolul acelor bunuri, cari le-am câștigat prin moartea sa, (iertarea păcatelor și viața de veci).

La întrebarea dacă euharistia s'a instituit având ca prim scop iertarea păcatelor, răspund: Acest sacrament nu s'a instituit cu scopul de-a ierta păcatele, ci țintește la cinstirea lui Dumnezeu și a lui Hristos. Alte taine ei nu mai admit.

Punctul de vedere unitar despre o prezentă simbolică, va cădea în fața argumentelor noastre.

În primul rând noi susținem în combatere, că Isus a folosit la cina cea de taină pâine dospită și nu azimă. Confesiunea ortodoxă spune: Trebuie a lua aminte ca să fie materia cuvenită, adecă pâine de grâu dospită pe cât se poate de curată și vin neamestecat cu orice alt soi și curat în sine. La Proskomidie se pune și apă...

Apoi susținem că după sfintire, pâinea și vinul se transformă în însuși trupul și sângele lui Isus și anume prin transfigurare. Aceasta ne-o dovedește destul de clar însuși Mântuitorul când ne spune la Ioan 6, 48: „Eu sunt pâinea vieții; părinții voștri au mâncat mană în pustie și au murit... Eu sunt pâinea cea vie care s'a pogorât din ceriu; dacă va mânca cineva din pâinea aceasta va trăi în veci și pâinea care eu voiu da corpul meu este, care-l voiu da eu pentru viața lumii.“ Apoi: „Adevăr zic vouă, de nu veți mânca corpul Fiului omenesc și nu veți bea sângele lui, nu veți avea viață întru voi, căci corpul meu cu adevărat este mâncare și sângele meu cu adevărat este beutură; cel care mănâncă corpul meu și bea sângele meu întru mine rămâne și eu întru el“. În aceste cuvinte Isus îi prepară așazicând pentru taina pe care va introduce-o, pu-

nându-le în vedere că primirea acestei taine este necesară pentru o uniune cât mai strânsă între Dumnezeu și oameni.

Sacramentul însuși l'a instituit scurt înaintea patimilor, la cina cea de taină. Despre aceasta ne relatează ap. Matei, Marcu și Luca aproape cu aceleași cuvinte.

Isus spune în aceste cuvinte precis, că împărțășirea se face spre iertarea păcatelor. La unitari scopul nu e iertarea păcatelor. Romano-catolicii sunt de părerea, că vinul și pâinea se transformă în sângele și trupul lui Isus, la pronunțarea cuvintelor: Luați mâncați și beți...

Noi susținem că prefacerea are loc după pronunțarea acestor cuvinte și anume prin rugăciunea chemării sf. Duh: „Trimitte pe Duhul tău cel sfânt peste noi și peste aceste daruri ce sunt puse înainte“ etc. ... rugăciunea aceasta se numește epiclesis și o aflăm în cele mai vechi documente.

Transformarea o aprobă și întărește și tradițiunea, arătând în mod clar că la împărțășire luăm trupul și sângele lui Isus. Sfinții părinți ca Ioan Chrisostom, Ciril dela Ierusalim, Ioan Damascin etc. sunt tot de aceeași părere. Transființarea deci pe care unitarii nu o recunosc, e recunoscută de aproape toate confesiunile creștine.

Capul bisericii

Am expus pe scurt punctele dogmatice în care ne contrazicem cu unitarii și am văzut că punctele noastre pe cari ne bazăm la susținerea dogmelor noastre, sunt cu mult mai superioare și mai sigure, decât ale lor. Trecând la morala privită prin prismă unitară, vedem că e de acord cu a noastră, scopul ei fiind desăvârșirea morală — abstrăgând doar faptul că nu admite ideile sfinților părinți.

Capitolul mai interesant din dreptul bisericesc unitar e acela despre biserică, capul și conducătorii ei.

Capul bisericii e după ei Isus Christos, care nu a lăsat în urma sa nici un cap vizibil pe pământ. Deci aceeași părere ca și a noastră. Este adevărat noi vorbim în biserică noastră de capi ai bisericii, însă aceștia nu sunt capi în înțelesul adevărat al cuvântului, ci numai conducători.

Neavând noi alți termeni le spunem capi. Isus este prin urmare singurul cap al bi-

sericii sale atât văzute cât și nevăzute. Înălțându-se la ceriu, ordinea lucrurilor de pe pământ a recerut întemeierea unei puteri omenești vizibile, pentru a promova binele precum și acele mijloace cari să-i fie de folos spre binele obștesc și sufletesc.

În privința preoției ne-am aștepta ca unitarii să fie de aceeași părere cu protestanții, nerecunoscând o preoție propriu zisă. Ei însă țin calea de mijloc și recunosc că „păstorii“ sunt persoane chemate anume din prevedință divină, cu scopul de a conduce pe credincioși, de a le explica sfta Scriptură și a le spune tot ceace i-a învățat Dumnezeu și Isus Hristos prin sf. Scriptură.

Cu toate acestea adunările pot permite fiecăruia să vorbească și predice în public, să învețe și să conducă biserica după acele reguli pe care le dorește biserica lor. În vechime păstorii sau preoții se întăreau prin punerea mâinilor. Ei nu recunosc o deosebire între numirile grecești de episcop și presbiter. La noi preoția este o taină, la ei nu. Taină care se numește hirotonire și care este rezervată ca un drept exclusiv episcopilor. Numai ei au dreptul de-a hirotoni pe când preoții nu.

Ajungând la finea cărții „Az egész keresztény hittudomány összege az Unitáriusok szerint“ putem cu o reprivire să ne amintim de toate punctele lor dogmatice deosebite de ale noastre. Ori cum și le-au documentat și întărit aceste puncte, ele nu consună cu adevărul — sunt greșite și merită cu tot dreptul numirea de sectă eretică.

Speranța ce o nutrește această sectă de a se vedea tare și înfloritoare în viitor, este zadarnică. Ca orice inovație în materie de credință a aflat la începutul ei aderenți înfocați — dar aceștia au dispărut.

Azi orice bun creștin, fie răsăritean sau apusean, nu se va lăsa de biserica sa plină de glorie și tradiții nenumărate, oricât l'ar îndemna la aceasta vre-un misionar unitar iscusit. Secta unitară născută din un grup de nemulțumiți cu starea bisericii lor, nu s'a putut lăți decât tot între astfel de oameni. E adevărat și păcatele în biserica romano-catolică erau multe și grave, dovadă nașterea Protestantismului în Apus.

Un lucru însă putem afirma cu tărie, că dintre credincioșii bisericii noastre, nu au câștigat pe nimeni. Între personalitățile

mari, trecute la această sectă nu am aflat — din izvoarele ce le-am avut — nici un nume de creștin de legea ortodoxă și în special de legea ortodoxă română.

Secta aceasta ni se prezintă în Ardeal ca o sectă în jurul căreia s'au grupat numai maghiari.

Maghiarii sunt grupați de altcum și în biserica romano-catolică, protestantă, calvină etc.

E posibil ca unii dintre credincioșii acestor confesiuni să fie atrași de altă confesiune — acest lucru nu e însă posibil cu un creștin ortodox-român. Cu toată influința mare ce a avut-o biserica romano-apuseană în Ardeal, sub domnia de tristă memorie a stăpânirii ungurești, ea nu a putut atrage nici un creștin ortodox român, decât prin înșelăciune la 1700 o parte de tot mică dintre ei.

Punctele dogmatice ale romano-catolicilor nu sunt așa de deosebite ca acele ale protestanților și totuși nu au fost în stare să ne ademenească nici să ne atragă. Prezentându-se așa chestiunea, de un pericol unitar nici nu mai poate fi vorba.

Secta unitară va rămânea deci în Ardeal și în viitor o sectă pur ungurească, încadrată în hotarele ce le are astăzi — aproape de agonie — neputându-ne periclita nici când, ori sub ce formă ar încerca.

(Stârșit)

* CRONICĂ *

Știre personală. P. S. Sa Episcopul nostru Nicolae a plecat Marți, 21 l. c. la București pentru a lua parte la lucrările Senatului.

Daruri regești pentru Catedrală. Soc. Fem. Ortodoxe din Cluj de sub activa președinție a d-nei Voitești, a început să colecteze obiecte pentru înzestrarea și înfrumșetarea Catedralei. Începutul l-a făcut M. Sa Regina Maria, dăruind două covoare românești de mare preț, unul de 4 pe 5 m. și altul de 5 pe 6 m.

Predică în bisdrica-catedrală din Cluj. În ziua de Duminecă 26 Februarie va predica dl Emil Nicolescu, prof. la liceul „Regina Maria“.

Reforma învățământului secundar va fi supusă în curând dezbaterii parlamentului. Dintr'o expunere făcută de Min. de Instrucție se știe, că noul învățământ secundar va dura 7 ani, gimnaziul inferior cuprinzând 3 clase, iar cel superior 4.

Se re'înființează examenele dela finea anului, iar pentru trecerea din gimnaziul inferior în cel superior se înființează un examen special. Examenul de bacalaureat se menține. Se mai înființează un an preparator pe lângă universități. Se mai proiectează ca directorii de liceu să fie stabili.

În Rusia încă se țin sărbătorile. Cu toată sfortarea păgânească a bolșevicilor de a nimici biserica și rânduielile ei, la decretarea zilelor pe anul 1928 în cari este interzis a lucra, au avut în vedere și sărbătorile religioase. Ca să nu le zică pe nume le-au zis numai „zile speciale de recreație”, indicându-le data și luna. Așa sunt: 15—17 Aprilie (trei zile la Paști), 24 Mai (Înălțarea), 3, 4 Iunie (Rusaliile), 6 August (Schimbarea la față), 25—26 Decembrie (Crăciunul) și 1 Ian. (Anul nou). E un semn că biserica lui Hristos este mai puternică ca zeul bolșevic: diavolul.

PARTEA OFICIALĂ

DELA CONSILIUL CENTRAL BISERICESC

Publicațiune

Se aduce la cunoștința publică, că la Consiliul Central Bisericesc sunt două posturi vacante și anume:

1. Postul de **Director al cancelariei Consiliului Central**, plătit cu 2200 lei lunar salariu de bază.
2. Postul de **Inspector al Consiliului Central**, plătit cu 2400 lei lunar salariu de bază.

Consiliul Central Bisericesc în ședința sa plenară dela 7 Februarie 1928, a hotărît publicarea acestor posturi vacante în buletinele tuturor Eparhiilor, în termen de o lună, pentru a se aduce la cunoștința celor ce ar dori să ocupe aceste posturi.

Petiționarii se vor adresa Consiliului Central Bisericesc, până în ziua de 5 Martie, însoțind cererea de actele ce posedă.

Condițiile cerute candidatului sunt următoarele:

1. Să fie licențiat sau doctor în teologie și hirotonit preot sau diacon;
2. Să fie curiosător al treburilor de cancelarie;
3. Pentru postul de Inspector se mai cere să cunoască comptabilitatea;
4. Obligațiunea de a avea domiciliul real și permanent în București;
5. Pentru postul de director pot candida și tîrtații civili, cari se vor bucura de încrederea Președintelui.

CONSILIUL EPARHIAL ORT. ROM. DIN CLUJ

Nr. 812—1928.

2—3

Concurs

Se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în ziarul „Renașterea“:

1. Pentru ocuparea postului de **Preot-misionar pe lângă Episcopia Vadului, Feleacului și**

Clujului, cu un salariu de bază de 1600 Lei lunar, și adausele bugetate de Stat. — Reflectanții trebuie să fie preoți, cetățeni români, cari n'au suferit nici o pedeapsă infamantă, au drept cvalificare cel puțin bacalaureatul și absolvența unui Institut teologic. — La cerere vor aclude atestatul de botez, atestatul despre serviciul prestat, atestatul de bacalaureat, absolutorul teologic respective certificatul de licență, atestatul de cvalificare preotească, de hirotonire și eventual carte canonică. — Actele se vor înainta în original, sau cel puțin în copii legalizate de notarul public, înainte de expirarea concursului.

2. Pentru ocuparea postului de **Spiritual la Academia teologică a Episcopiei Vadului Feleacului și Clujului**, cu un salariu de bază de 1600 Lei și adausele bugetate de Stat. — Dela reflectanți se cere să fie preoți, cetățeni români, cari n'au suferit nici o pedeapsă infamantă, au drept cvalificare cel puțin bacalaureatul și absolvența unui institut teologic. — La cerere vor aclude atestatul de botez, atestatul de serviciu, atestatul de bacalaureat, absolutorul teologic, sau certificatul de licență, atestatul de cvalificare preotească și hirotonie, și eventual cartea canonică pentru cei din altă eparhie. — Actele se vor înainta în original, sau în copii legalizate de notarul public, înainte de expirarea concursului.

Cluj, la 10 Februarie 1928.

Consiliul Eparhial.

Nr. 29—1928 prot.

2—3

CONCURS

Se publică concurs pentru întregirea parohiei *Heria*, din protopopiatul Luduș, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Parohia are: a) Suflete 609.

b) Sesiune parohială 28 jug. pământ productiv.

c) Salariu dela Stat conform pregătirii respectivului preot numit.

d) Casă parohială.

e) Sto!a îndatinată.

Candidații cari doresc să reflecteze la acest post își vor înainta oficiului nostru, în termenul fixat, cererile înzestrate cu documentele prevăzute la Art. 4 și 11 din Regulamentul în vigoare, având a se prezenta personal la oficiul nostru și cu prealabila încunoștințare și în parohie.

Luduș, la 1 Februarie 1923.

În înțelegere cu Consiliul parohial,

Romul Popa,
protopop